

PRAMEŇ VODY KTORÝ PRÝŠTI PRE VEČNÝ ŽIVOT

biblický komentár otca Alberta Maggi, OSM, zdroj: www.studibiblici.it, video príhovor [TU](#)

Jn 4, 5-42

Ježiš prišiel do samarijského mesta menom Sychar neďaleko pozemku, ktorý dal Jakub svojmu synovi Jozefovi. Tam bola Jakubova studňa. Ježiš unavený z cesty sadol si k studni. Bolo okolo poludnia.

Tu prišla po vodu istá Samaritánka. Ježiš jej povedal: „Daj sa mi napiť!“ Jeho učeníci odišli do mesta nakúpiť potraviny. Samaritánka mu povedala: „Ako si môžeš ty, Žid, pýtať vodu odo mňa, Samaritánky?“ Židia sa totiž so Samaritánmi nestýkajú.

Ježiš jej odpovedal: „Keby si poznala Boží dar a vedela, kto je ten, čo ti hovorí: ‚Daj sa mi napiť,‘ ty by si poprosila jeho a on by ti dal živú vodu.“

Žena mu povedala: „Pane, ani vedro nemáš a studňa je hlboká. Odkiaľ máš teda živú vodu? Si azda väčší ako náš otec Jakub, ktorý nám dal túto studňu a pil z nej on sám i jeho synovia a jeho stáda?“

Ježiš jej odvetil: „Každý, kto pije túto vodu, bude znova smädný. Ale kto sa napije z vody, ktorú mu ja dám, nebude žízniť naveky. A voda, ktorú mu dám, stane sa v ňom prameňom vody prúdiacej do večného života.“

Žena mu vravela: „Pane, daj mi takej vody, aby som už nebola smädná a nemusela sem chodiť čerpať!“

Povedal jej: „Chod', zavolaj svojho muža a príd' sem!“

Žena mu odpovedala: „Nemám muža.“

Ježiš jej vravel: „Správne si povedala: ‚Nemám muža,‘ lebo si mala päť mužov a ten, ktorého máš teraz, nie je tvoj muž. To si povedala pravdu.“

Žena mu vravela: „Pane, vidím, že si prorok. Naši otcovia sa klaňali Bohu na tomto vrchu, a vy hovoríte, že v Jeruzaleme je miesto, kde sa treba klaňať.“

Ježiš jej povedal: „Ver mi, žena, že prichádza hodina, keď sa nebudete klaňať Otcovi ani na tomto vrchu, ani v Jeruzaleme. Vy sa klaniate tomu, čo nepoznáte; my sa klaniame tomu, čo poznáme, lebo spása je zo Židov. Ale prichádza hodina, ba už je tu, keď sa praví ctitelia budú klaňať Otcovi v Duchu a pravde. Lebo sám Otec hľadá takých ctiteľov. Boh je Duch a tí, čo sa mu klaňajú, musia sa mu klaňať v Duchu a pravde.“

Žena mu vravela: „Viem, že príde Mesiáš, zvaný Kristus. Až príde on, zvestuje nám všetko.“ Ježiš jej povedal: „To som ja, čo sa rozprávam s tebou.“ Vtom prišli jeho učeníci a divili sa, že sa rozpráva so ženou. Ale nik nepovedal: „Čo sa jej pýtaš?“ Alebo: „Prečo sa s ňou rozprávaš?“

Žena nechala svoj džbán, odišla do mesta a vravela ľuďom: „Pod'te sa pozrieť na človeka, ktorý mi povedal všetko, čo som porobila! Nebude to Mesiáš?“

Vyšli teda z mesta a šli k nemu.

Medzitým ho učeníci prosili: „Rabbi, jedz!“

On im povedal: „Ja mám jesť pokrm, ktorý vy nepoznáte.“

Učeníci si hovorili medzi sebou: „Vari mu niekto priniesol jesť?“

Ježiš im povedal: „Mojím pokrmom je plniť vôľu toho, ktorý ma poslal, a dokončiť jeho dielo. Nevravíte aj vy: ‚Ešte štyri mesiace a bude žatva?‘ Hľa, hovorím vám: Zdvihnite oči a pozrite sa na polia, že sú už biele na žatvu! Žnec už dostáva odmenu a zbiera úrodu pre večný život, aby sa spoločne tešili aj rozsievateľ, aj žnec. Tu sa potvrdzuje príslovie: Jeden rozsieva a druhý žne. Ja som vás poslal žať to, na čom ste nepracovali. Pracovali iní a vy ste vstúpili do ich práce.“

Mnoho Samaritánov z toho mesta uverilo v neho pre slovo ženy, ktorá svedčila: „Povedal mi všetko, čo som porobila.“

Keď Samaritáni prišli k nemu, prosili ho, aby u nich zostal. I zostal tam dva dni. A ešte oveľa viac ich uverilo pre jeho slovo. A ženy povedali: „Už veríme nielen pre tvoje slovo, ale sami sme počuli a vieme, že toto je naozaj Spasiteľ sveta.“

V Jánovom evanjeliu sa vyskytujú tri ženské postavy, na ktoré sa Ježiš obracia oslovením „žena“, čo znamená „nevesta, manželka“, a istým spôsobom predstavujú Božie nevesty. Vzťah medzi Bohom a jeho ľuďmi bol prostredníctvom prorokov, zvlášť po Ozeášovi, prorokovi Samárie, zobrazovaný ako manželstvo. Boh je ženích a ľud jeho nevesta.

V tomto evanjeliu Ježiš oslovuje „žena“, čiže „nevesta“, svoju matku na svadbe v Káne, matka predstavuje ľud, ktorý bol Bohu vždy verný, je svedkom nového spojenectva, ktoré ponúka Ježiš, pretože v tom starom nie je vína, čiže chýba láska.

V tomto úryvku, na ktorý sa teraz pozrieme, Ježiš používa to isté oslovenie „žena“, manželka, pre cudzoložnicu, pre nevernú manželku, ktorú chce manžel získať späť nie prostredníctvom hrozieb či trestov, ale ponúknutím ešte väčšej lásky. A nakoniec tretia a posledná postava, na ktorú sa Ježiš obracia oslovením „žena“, je Mária z Magdaly, ktorá predstavuje nové spoločenstvo, Pánovu nevestu.

V tomto úryvku má Boh, čiže Ježiš, v úmysle získať späť cudzoložnú manželku. A práve preto vo verši, ktorý bohužiaľ liturgia odstránila z tohto čítania (verš 3 a 4), čítame, že **„Ježiš opustil Judeu a odišiel znova do Galiley“**, a evanjelista dodáva, **„pritom musel prejsť cez Samáriu“**.

Toto „musel prejsť cez Samáriu“ sa nevzťahuje na geografickú trať cesty. Bežne sa z Judey do Galiey prechádzalo pohodlnejšou a pokojnejšou kotlinou Jordánu, pretože medzi Galilejčanmi, Judejčanmi a Samaritánmi existovali nepriateľské vzťahy, a teda prechádzať tou oblasťou znamenalo vystaviť sa nebezpečenstvám. A častokrát išlo o život. Čiže toto Ježišovo „musieť prejsť cez Samáriu“ nie je odôvodnené plánom cesty, ale má teologický význam.

Manžel ide získať späť nevernú manželku. Evanjelista nám predstavuje Samaritánku, anonymnú postavu. Keď sú postavy anonymné, znamená to, že zobrazujú skutočnosť, ktorú nám chce evanjelista predstaviť. A Ježiš, bez ohľadu na rasové, náboženské a rodové konflikty, sa obracia na túto ženu a pýta si od nej napíť sa. Je to niečo, čo by bežný židovský muž nikdy neurobil, požiadať o niečo ženu, a dokonca Samaritánku, nepriateľku, ktorú považuje za nečistú.

A v skutku, Samaritánka sa čuduje a pýta sa Ježiša: **„Ako si môžeš ty, Žid, pýtať vodu odo mňa, Samaritánky?“**. Samaritáni boli kvôli modlárstvu považovaní za nečistých, za nepriateľov Boha a nepriateľov všetkých ľudí. Evanjelista diplomaticky podčiarkuje: **„Židia sa totiž so Samaritánmi nestýkajú“**, čiže sa navzájom tľú vždy keď majú príležitosť.

Ježiš žiada sebemenší náznak prijatia, pohostinnosti, aby naň potom odpovedal svojim darom. A **„Ježiš jej odpovedal: «Keby si poznala Boží dar»**“. Ženích chce získať nevernú nevestu nie prostredníctvom hrozieb, ale ešte väčšou ponukou svojej lásky. A Ježiš hovorí: **„Keby si poznala tento dar a vedela, kto je ten, čo ti hovorí: ‚Daj sa mi napíť,‘ ty by si poprosila jeho a on by ti dal živú vodu“**, čiže vodu z prameňa.

A hľa, tu sa dialóg odohráva medzi dvoma odlišnými výrazmi, ktoré sa týkajú pôvodu tejto vody. Škoda, že prekladatelia na to nedbajú. Kým žena hovorí o studni, ktorá predstavuje miesto, kde je voda, ale kde voda nie je živá, a najmä vyžaduje námahu človeka, v tomto prípade ženy, pre načerpanie vody.

Studňa je zobrazením zákona a voda je tá, čo dáva život. Kým žena rozpráva o studni, čiže nepozná bezplatný dar, Ježiš jej rozpráva o prameni. V prameni je voda živá, voda prýšči, a najmä nevyžaduje žiadnu námahu zo strany ženy, ktorá je smädná, stačí sa napíť. Ježiš jej odpovedá: **„Každý, kto pije túto vodu, bude znova smädný“**, obraz zákona. Zákon nedokáže odpovedať na túžbu, ktorú v sebe nosí každý človek.

Pretože ak je posudzovaný zákonom, človek je vždy obmedzený, neprimeraný, nevyhovujúci. Ale Ježiš tvrdí: **„Ale kto sa napije z vody, ktorú mu ja dám, nebude žízniť naveky“**. Jeho posolstvo, jeho osoba, je odpoveďou Boha na túžbu po plnosti, ktorú nosí každý človek vo svojom vnútri. A Ježiš dodáva: **„A voda,**

ktorú mu dám, stane sa v ňom... ”, už to teda nie je vonkajšia voda, ale vnútorná voda **“... prameňom vody prúdiacej do večného života”**. Božia láska, ktorá je skrze Ježiša odovzdaná človeku, v miere, v ktorej ju človek prijíma a odovzdáva iným, v tejto dynamike prijímanej a odovzdávanej lásky človek realizuje, pestuje a dozrieva svoj večný život. Robí život nezničiteľným.

Nejde teda o skúsenosť zachovávanía zákona ponúknutého človeku zvonka, ale o skúsenosť vnútornej sily, pretože Boh neriadi ľudí vyhlasujúc zákony, ktoré majú dodržiavať, ale odovzdaním jeho vlastnej schopnosti milovať. Je zvláštne, že v tomto bode Ježiš žiada ženu, aby išla zavolať svojho muža. Žena odpovedá, že nemá muža. A Ježiš jej naznačuje, že mala päť mužov.

Čo to znamená? Videli sme, že žena je anonymná postava; anonymné postavy sú reprezentačné, čiže žena predstavuje Samáriu, koho teda reprezentujú títo piati muži? Táto oblasť bola obývaná osadníkmi pochádzajúcimi z iných národov, ktorí priniesli svoje božstvá. A preto na piatich vrchoch bolo päť chrámov s piatimi božstvami. A potom na vrchu Garizim bol chrám Jahveho.

Klaňali sa teda Jahvem, ale spolu s ostatnými bohmi. A v hebrejčine „pán“ a „manžel“ majú ten istý význam. Žena tomu rozumie. Rozumie, že ten, koho volala Pánom, je teraz prorokom, a odvoláva sa na tradíciu. **“Naši otcovia sa klaňali Bohu na tomto vrchu, a vy hovoríte, že v Jeruzaleme je miesto, kde sa treba klaňať”**. Pochopila Ježišovo pozvanie a je ochotná vrátiť sa k pravému Bohu.

Iba chce vedieť kde. Je tu veľa svätýň, zvlášť tá dôležitá v Garizime, kde sa klaňajú Bohu Izraela, ale existuje aj chrám v Jeruzaleme. Je teda ochotná vrátiť sa k Bohu, ale chce vedieť kde. A hľa dôležitá novota, ktorú Ježiš ohlasuje tejto Samaritánke: koniec chrámu, koniec kultu. **“Ver mi, žena”, nazýva ju „žena“, nevesta, “Prichádza hodina, keď sa nebudete klaňať Otcovi ani na tomto vrchu, ani v Jeruzaleme”**.

Ona sa odvolávala na otcov, **„naši otcovia“**, Ježiš ju pozýva prijať Otca, ona si myslela, že treba ísť na isté miesto ponúknuť Bohu obeť, a teraz začína epocha, v ktorej sa Boh ponúka ľuďom a žiada, aby ho prijali, aby sa tak zväčšila ich schopnosť lásky, aby ich učinil schopnými štedrej a bezpodmienečnej lásky, ako je tá jeho. A hľa Ježišovo dôležité prehlásenie: **“Ale prichádza hodina, ba už je tu, keď sa praví ctiteľia budú klaňať Otcovi v Duchu a pravde”**.

Duch a pravda sú výrazy, ktoré označujú vernú lásku. Jediná náboženská praktika, ktorú Boh žiada, nejde od ľudí k Bohu, ale od Otca smerom k ľuďom. Je to odovzdávanie jeho lásky, ktorej sa človek zhostuje, a jediná náboženská praktika, ktorú Boh žiada, je predĺženie tejto lásky. Duch a pravda znamenajú pravú lásku. Kedy je láska pravá? Keď je láska verná. **“Lebo sám Otec hľadá takých ctiteľov.”**

Otec má natoľko naliehavú potrebu zjaviť sa ľuďom, že ich on sám hľadá, aby uskutočnil svoj plán lásky. A tu prichádza nádherný Ježišov výraz: **“Boh je duch...”** - duch nie je niečo abstraktné, ale znamená vitálnu tvorivú energiu. **“A tí, čo sa mu klaňajú, musia sa mu klaňať v Duchu a pravde”**, vo vernej láske. Boh je teda energia tvorivej lásky, ktorá žiada iba to, aby ju človek prijal, aby tak jeho láska mohla byť predĺžená na celé ľudstvo. Toto je novina, ktorú prináša Ježiš. Znamená koniec chrámu, pretože už ho viac netreba, znamená koniec náboženských praktík, pretože boli umenšením človeka voči Bohu.

Človek si musel odnímať niečo, aby to mohol dať Bohu. V novej bohoslužbe sa Boh ponúka ľuďom, aby sa spolu s ním a ako on odovzdali celému ľudstvu.

Preklad: Zuzana Černá